

POSTAVENÍ SPOTŘEBITELE V EVROPSKÉM PRÁVU – AKTUÁLNÍ OTÁZKY A VÝVOJOVÉ TENDENCE

KATEŘINA SKŘIVÁNKOVÁ

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Politika ochrany spotřebitele EU coby vedlejší produkt ekonomické integrace Evropy tradičně považovala spotřebitele za spíše pasivního účastníka společného trhu, jenž výhod společného trhu využíval prostřednictvím aktivity členských států. Současné snahy Evropské komise nicméně naznačují podstatnou změnu v chápání spotřebitele - nově má spotřebitel vstupovat na společný trh přímo, a to prakticky bez účasti členských států. Tento příspěvek se snaží představit zásadní změny v postavení spotřebitelů v právu EU za posledních 20 let a kriticky zhodnotit současné snahy Evropské komise v oblasti politiky ochrany spotřebitele.

Key words in original language

Spotřebitelé; ochrana spotřebitele; EU; právo EU.

Abstract

EU consumer policy as a by-product of economic integration of Europe has traditionally understood consumer as a rather passive participant of the single market who enjoys its benefits thanks to the action of member states. However, current attempts of the European Commission show a substantial shift in the understanding of the matter - the consumer is supposed to enter the single market directly, practically without any interference on the part of the member states. This paper aims to present major changes in the position of consumers in EU law within the last two decades and to critically assess the efforts of the European Commission in the field of consumer policy.

Key words

Consumers; consumer protection; EU; EU law.

ÚVOD

Postavení spotřebitele se v evropském právu proměňovalo v závislosti na vývoji politiky ochrany spotřebitele – až do období 90. let 20. století byl spotřebitel evropským právem sice považován za beneficiáře vnitřního (společného) trhu, zároveň však byl ve svém postavení zásadně závislý na

aktivitách Společenství¹ (zejména Evropské komise a Soudního dvora) a členských států. Tato skutečnost má svůj základ v několika faktorech – v první řadě je to tzv. minimální harmonizace, formálně poprvé zakotvená v primárním právu Maastrichtskou smlouvou,² v jejímž důsledku bylo (resp. stále je) postavení spotřebitele do značné míry ovlivněno ochotou členského státu poskytnout mu větší či menší stupeň ochrany. Dalším faktorem ovlivňujícím postavení spotřebitele v evropském právu je skutečnost, že sama politika ochrany spotřebitele zažívá v posledních dvou desetiletích bouřlivý vývoj, takže pozice spotřebitele zejména v oblasti hmotného práva se stává stále silnější. Tomuto postavení nicméně neodpovídá míra praktické možnosti vymáhat svá práva, neboť procesní ochrana spotřebitele zdaleka nedosahuje úrovně ochrany hmotněprávní. V posledním desetiletí navíc Evropská komise, hlavní iniciátor spotřebitelské politiky EU, znatelně pléduje ve prospěch změny úrovně harmonizace předpisů členských států z harmonizace minimální na úplnou (maximální) harmonizaci. Tento obrat by na jednu stranu patrně přispěl ke zvýšení právní jistoty spotřebitelů i podnikatelů, když pravidla na ochranu spotřebitele by byla napříč EU shodná, zároveň by však měl za následek „odstavení“ členských států na druhou kolej při vytváření národní politiky ochrany spotřebitele. Cílem tohoto příspěvku je kriticky zhodnotit recentní aktivity Evropské komise na poli ochrany spotřebitele a vymezit současné postavení spotřebitele v evropském právu. Z hlediska metodologického je třeba upozornit, že příspěvek se nevěnuje jednotlivým směrniciím na ochranu spotřebitele a jejich implementaci v jednotlivých národních právních řádech.

1. VLIV MINIMÁLNÍ HARMONIZACE NA POSTAVENÍ SPOTŘEBITELE V EVROPSKÉM PRÁVU

Přehled postavení spotřebitele v evropském právu je třeba začít stručným náhledem na právní základ ochrany spotřebitele v právu primárním. První právní základ aktivit Společenství na poli ochrany spotřebitele přinesl Jednotný evropský akt (1987), který novelizoval Smlouvu o založení EHS (SEHS) přidáním zcela nového čl. 100a (před změnou provedenou Lisabonskou smlouvou se jednalo o čl. 95 SES), jenž se týkal harmonizace právních předpisů členských států. Ochrana spotřebitele byla skrze čl. 100a SEHS zařazena mezi oblasti aktivity Společenství směřující k vytvoření vnitřního trhu.³ Zásadní změnu pro spotřebitelskou politiku EU (ES),

¹ Toto označení je sice v současné době anachronické, s ohledem na skutečnost, že příspěvek se věnuje období téměř výhradně před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, však bude v příspěvku používán. Termín Evropská unie (také „Unie“, „EU“) bude v textu použit pro označení současné Evropské unie; případný odkaz na Evropskou unii ve smyslu dřívější právní úpravy bude vysvětlen.

² Smlouva o Evropské unii ze dne 7. 2. 1992.

³ Celé znění čl. 100a: *Odchylně od článku 100 a není-li v této smlouvě stanoveno jinak, použijí se k dosažení cílů uvedených v článku 8a následující ustanovení. Rada na návrh*

a tedy i postavení spotřebitele v evropském právu, však představovala až Maastrichtská smlouva. Smlouva měla zásadní dopad na postavení spotřebitele v evropském právu ve dvou ohledech – jednak zakotvila do Smlouvy o založení ES (dále jen „SES“) v čl. 3 odst. 1 písm. s)⁴ ochranu spotřebitele coby nový cíl Společenství⁵, a dále do SES přinesla čl. 129a, jenž položil základ politiky ochrany spotřebitele včetně metody minimální harmonizace.⁶ Obdobná právní regulace ochrany spotřebitele v evropském právu se přitom zachovala prakticky v nezměněné podobě dodnes, a to v člancích 12 a 169 Smlouvy o fungování Evropské unie⁷ (dále jen „SFEU“).⁸

Komise ve spolupráci s Evropským parlamentem a po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem kvalifikovanou většinou přijímá opatření ke sblížení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu. (odst. 1). Odstavec 1 se nevztahuje na ustanovení o daních, ustanovení týkající se volného pohybu osob, ani na ustanovení týkající se práv a zájmů zaměstnanců. (odst. 2). Komise bude ve svých návrzích podle odstavce 1 týkajících se zdraví, bezpečnosti, ochrany životního prostředí a ochrany spotřebitele vycházet z vysoké úrovně (čl. 95 odst. 3 SES).

⁴ Po změně číslování provedené Amsterdamskou smlouvou (Smlouvou pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a další příbuzné akty ze dne 2. 10. 1997) čl. 3 odst. 1 písm. t) SES.

⁵ *Činnosti Společenství pro účely vymezené v článku 2 zahrnují za podmínek a v harmonogramu stanoveném touto Smlouvou [...] přínos k posílení ochrany spotřebitele (zkráceno).*

⁶ Celé znění bývalého čl. 129a SES bylo následující: *Společenství přispívá k dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele prostřednictvím: a) opatření přijatých podle článku 100a v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu; b) specifických činností, které podporují a doplňují politiku členských států v oblasti ochrany zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů a poskytování odpovídajících informací spotřebitelům. (odst. 1). Rada postupem podle článku 189b po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem rozhoduje o specifických činnostech uvedených v odstavci 1 písm. b). (odst. 2). Činnost, o níž bylo rozhodnuto podle odstavce 2, nebrání členskému státu zachovávat nebo zavádět přísnější ochranná opatření. Tato opatření musí být slučitelná s touto smlouvou. Jsou oznamována Komisi. (odst. 3).*

⁷ Ve znění Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsané v Lisabonu dne 13. 12. 2007.

⁸ Současné znění čl. 12 a 169 SFEU odpovídá znění čl. 153 SES po novele zavedené Amsterdamskou smlouvou, kdy tato smlouva představila v odst. 1 čl. 153 SES určitý katalog práv spotřebitelů na vnitřním trhu (*K podpoře zájmů spotřebitelů a k zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele přispívá Společenství k ochraně zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů jakož i k podpoře jejich práva na informace, vzdělávání a práva sdružovat se k ochraně svých zájmů*) a v odst. 2 čl. 153 SES uložila Společenství povinnost zohledňovat požadavky na ochranu spotřebitele při vymezování a provádění jiných politik ES. Shodnou povinnost ukládá Unii čl. 12 SFEU – kopíruje tak znění čl. 153 odst. 2 SES; znění čl. 169 je shodné se zněním čl. 153 odst. 1a 3 – 5 SES.

V souvislosti s právním základem spotřebitelské politiky EU je zajímavé sledovat postoj Evropské komise k minimální harmonizaci. Komise od počátku sledovaného období hovořila o potřebě zajištění určitého minimálního standardu – např. v Zelené knize o ochraně spotřebitele v Evropské unii z roku 2001 uvedla, že cílem spotřebitelské ochrany je *vytvoření systému regulace, jenž umožní vysokou úroveň ochrany za současně nízkých nákladů pro podnikatele, bude co nejjednodušší a dostatečně flexibilní, aby mohl rychle reagovat na trh, umožní co největší zapojení soutěžitelů, poskytne právní jistotu a zajistí její účinné vymáhání, a to zejména v přeshraničních případech.*⁹ Ve shodném dokumentu ale Komise zároveň kritizovala metodu minimální harmonizace, neboť podle jejího názoru *vytváří další odlišnosti mezi národními právními řády vedle již existujících dosud neharmonizovaných oblastí ochrany spotřebitele.*¹⁰ Ve stejném duchu jako v Zelené knize pokračovala Komise i ve Strategii politiky ochrany spotřebitele na léta 2002 – 2006, v níž mj. jako jeden ze střednědobých cílů spotřebitelské politiky ES jmenovala dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele napříč EU. Ve vztahu k ekonomickým zájmům spotřebitelů Komise poprvé otevřeně prezentovala upřednostnění úplné harmonizace před harmonizací minimální, a to primárně pro směrnici 94/47/ES o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí (tzv. směrnice o timeshare) a směrnici 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (nutno dodat, že u směrnice o timeshare došly snahy Komise naplnění, neboť tato směrnice byla nahrazena směrnicí 2008/122/ES o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně, která je postavena na úplné harmonizaci).

Není překvapením, že i Zelená kniha o revizi spotřebitelského *acquis*, patrně jeden z nejvýraznějších počínů Komise na poli ochrany spotřebitele v posledním desetiletí, zřetelně odráží snahu Komise posunout úroveň ochrany spotřebitele od minimální k úplné harmonizaci. V zelené knize Komise vedle sumarizace dosavadního stavu spotřebitelského *acquis*¹¹ navrhla tři varianty dalšího vývoje právní regulace ochrany

⁹ Green Paper on European Union Consumer Protection, COM (2001) 531 final, Brussels 2. 10. 2001, s. 4.

¹⁰ Tamtéž, s. 7.

¹¹ Jednalo se o směrnici Rady 85/577/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory, směrnici Rady 90/314/EHS o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy, směrnici Rady 93/13/EHS o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/47/ES o ochraně nabyvatelů ve vztahu k některým aspektům smluv o nabytí práva k dočasnému užívání nemovitostí (tato směrnice, jak uvedeno výše, byla nahrazena směrnicí 2008/122/ES), směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku, směrnici Evropského parlamentu a Rady 98/6/ES o ochraně spotřebitele při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli, směrnici Evropského

spotřebitele v právu ES – vertikální přístup, spočívající ve změnách jednotlivých směrnic, smíšený přístup, spočívající ve vytvoření tzv. horizontálního nástroje, který by fungoval jako obecný harmonizační základ pro všechny revidované směrnice, a zachování dosavadního stavu. Vedle toho také upozornila na skutečnost, že s ohledem na nevyhovující současný stav (rozumějme minimální harmonizaci) je třeba stanovit stupeň harmonizace, a navrhla tři možnosti řešení – revizi *acquis* společně s úplnou harmonizací, minimální harmonizaci spojenou s aplikací principu vzájemného uznávání a minimální harmonizaci spojenou s aplikací principu země původu. Komise přitom vyjádřila podporu úplné harmonizaci, neboť *ta by měla za následek [...] odstranění právních možností, které mají členské státy prostřednictvím ustanovení některých směrnic k dispozici pro zvláštní aspekty, což by mohlo v některých členských státech vést ke změně úrovně ochrany spotřebitele.*¹² K opouštění metody minimální harmonizace a k příklonu k harmonizaci úplné se Komise přihlásila i v dalším významném dokumentu týkajícím se postavení spotřebitele v evropském právu – návrhu směrnice o právech spotřebitelů.¹³ V důvodové zprávě k návrhu mj. uvedla, že příčinou problému právní roztržičnosti je *odlišné uplatňování ustanovení o minimální harmonizaci, která jsou obsažena v platných směrnicích, ze strany členských států. Rovněž nekoordinovaný postup při řešení nového vývoje na trzích, regulačních nedostatku a nesrovnalostí ve spotřebitelském právu Společenství způsobuje ještě větší roztržičnost a zhoršuje tento problém.*¹⁴ Důsledkem této roztržičnosti je pak dle Komise neochota podniků prodávat zboží a poskytovat služby spotřebitelům v zahraničí a zároveň nízká míra důvěry spotřebitele v přeshraniční nákupy.¹⁵

U citovaného návrhu směrnice o právech spotřebitelů je vhodné se zastavit a zhodnotit postoj Evropské komise k ochraně spotřebitele právem EU a její představy o ideálním postavení spotřebitele na vnitřním trhu. Na jednu stranu Komise akcentuje potřebu společného minimálního standardu pro právní úkony uzavírané spotřebiteli na společném trhu (byť se optikou Komise jedná takřka výhradně o úkony přeshraniční), zároveň však dodává, že standard ochrany je nedostatečný, a prosazuje proto harmonizaci

parlamentu a Rady 98/27/ES o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany spotřebitelů, směrnici Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží.

¹² Zelená kniha o revizi spotřebitelského *acquis*, KOM (2006) 744 v konečném znění, Brusel 7. 2. 2007, s. 10.

¹³ KOM (2008) 614 v konečném znění, Brusel 8. 10. 2008.

¹⁴ Tamtéž, s. 6.

¹⁵ Tamtéž, s. 3.

úplnou.¹⁶ Ve vztahu k argumentu Komise ohledně potřebnosti úplné harmonizace nelze opomenout úvahy o možné chybějící, resp. nedostatečně vymezené pravomoci EU použít v oblasti spotřebitelské politiky metodu úplné harmonizace. Z ustanovení čl. 169 odst. 4 SFEU vyplývá právo členských států zachovat přísnější standardy ochrany spotřebitele (za podmínky jejich slučitelnosti se Smlouvou), než jsou ty zavedené opatřeními Evropského parlamentu a Rady. Komise za právní základ úplné harmonizace pokládá ustanovení odst. 2 písm. a) čl. 169 SFEU, jež odkazuje na čl. 114 (bývalý čl. 95 SES) o harmonizaci a jež pracuje s pojmem „v souvislosti s vytvářením vnitřního trhu“ (na vytváření a podporu fungování vnitřního trhu shodně odkazuje i čl. 114 SFEU). Vnitřní (společný) trh přitom byl (resp. měl být) vytvořen již k 1. 1. 1993, a argumentace jeho vytvořením se tak jeví přinejmenším oportunistická. Vedle toho se oportunistickou jeví i opakovaná argumentace Komise nedostatečnou důvěrou spotřebitelů ve vnitřní trh a neochotou podnikatelů poskytovat své výrobky a služby spotřebitelům v jiných členských státech. Jak upozorňuje např. T. Wilhelmsson, řada spotřebitelů nemá povědomí o svých právech ani na národní úrovni a většina spotřebitelů pravděpodobně nezná ani „svůj“ vlastní právní řád, aniž by jim tato skutečnost bránila v uzavírání obchodů na národní úrovni. Dle Wilhelmssona tak lze očekávat, že spotřebitelům neznalost práv, jež jim poskytují právní řády jiných členských států, nezabrání ve využívání těchto trhů.¹⁷ S tímto postřehem je podle mého názoru bez dalšího možno souhlasit, neboť pakliže laičtí spotřebitelé běžně nakupují zboží i služby na národním trhu, neexistuje důvod, proč by tak nečinili ani na trhu evropském. Rozvinutí právního povědomí spotřebitelů, k němuž dle Komise úplná harmonizace povede, sice skutečně může přispět k jejich zvýšené důvěře ve společný trh, na druhou stranu však nelze než přisvědčit argumentu S. Weatherilla, že někteří spotřebitelé nejsou schopni poskytnuté informace adekvátním způsobem zpracovat a využít ve svůj prospěch,¹⁸ a zvyšování jejich informovanosti (i skrze zavádění jednotných standardů, od nichž se členské státy nebudou moci odchýlit) se tak může jevit nadbytečným. K odůvodnění, jež Komise v diskusi o vhodné míře harmonizace předpisů

¹⁶ Toto prosazování se Komisi nezřídka daří – příkladem par excellence je směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“).

¹⁷ Wilhelmsson, T.: The Abuse of the „Confident Consumer“ as a Justification for EC Consumer Law. *Journal of Consumer Policy*, Sep 2004, Vol. 27, Iss. 3, s. 325.

¹⁸ Weatherill, S. Promoting the Consumer Interest in an Integrated Service Market [online, cit. 2010-11-20]. Edinburgh Europa Institute, Mitchell Working Paper Series, dostupné z: http://www.law.ed.ac.uk/file_download/series/23_promotingtheconsumerinterestinanintegratedservicesmarket.pdf

členských států na ochranu spotřebitele používá, tak nelze než přistupovat se značnou mírou skepse.

2. SOUČASNÉ POSTAVENÍ SPOTŘEBITELE V EVROPSKÉM PRÁVU – IDEÁLNÍ STAV?

Jakkoli v tomto příspěvku nebyly představeny a analyzovány jednotlivé směrnice na ochranu spotřebitele (a zcela stranou zůstala také problematika ochrany zdraví a bezpečnosti spotřebitelů), i pouhým pohledem na výše uvedené aktivity Komise lze dospět k – do jisté míry zjednodušujícímu – závěru, že spotřebitelská politika EU je značně propracovaná, a postavení spotřebitele tak nutně musí být silné. V souvislosti s hodnocením postavení spotřebitele v evropském právu je však třeba vzít v úvahu nejen jeho hmotněprávní základ (jenž bezesporu poskytuje spotřebiteli široký okruh práv), ale také reálnou možnost se svěřených práv domoci. V porovnání s předpisy na poli hmotného práva je přitom suma norem na ochranu spotřebitele v procesním právu nepoměrně nižší; to je do značné míry způsobeno nedostatkem pravomoci EU (dříve ES), neboť EU je omezena mantinely nastavenými čl. 81 odst. 2 písm. e) – g) SFEU (dříve čl. 65).

Za podnětnou aktivitu Komise v oblasti procesního práva lze nicméně považovat Zelenou knihu o přístupu spotřebitelů ke spravedlnosti a o urovnání spotřebitelských sporů na vnitřním trhu,¹⁹ v níž Komise skrze komparativní analýzu identifikovala dva hlavní způsoby řešení postavení spotřebitelů v jednotlivých členských státech – zjednodušení soudních řízení týkajících se tzv. drobných nároků anebo vytvoření systému mimosoudního řešení sporů.²⁰ Je zajímavé, že oba „národní“ způsoby se promítly i do řešení procesního postavení spotřebitele na evropské úrovni – v oblasti drobných nároků je od 1. 1. 2009 účinné nařízení 861/2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (nařízení o drobných nárocích), a v oblasti mimosoudního řešení spotřebitelských sporů (dále také jako „ADR“) Komise vyvíjí řadu aktivit,²¹ z nichž pro spotřebitele za nejdostupnější lze považovat provozování sítě Center evropských spotřebitelů (European Consumer Centres' Network), jež asistují spotřebitelům při problémech s obchody uzavíranými přes hranice.

Právní základ pro vymáhání práv spotřebitelů soudní cestou je vedle zmíněného nařízení o drobných nárocích prakticky tvořen pouze směrnicí 2009/22/ES o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů

¹⁹ COM (93) 576 final.

²⁰ Tamtéž, s. 54.

²¹ Např. doporučení 98/257/ES ze dne 30. 3. 1998 ohledně principů týkajících se orgánů odpovědných za mimosoudní urovnání spotřebitelských sporů, doporučení C (2001) 1016 o principech pro mimosoudní orgány příslušné pro smírné urovnání spotřebitelských sporů.

spotřebitelů, která nahradila směrnicí 98/27/ES, a nařízením 2006/2004/ES o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“). Jak směrnice v bodech 5) a 6) preambule, tak nařízení v bodu 2) preambule pracují s pojmem „důvěra spotřebitele ve vnitřní trh,²² v tomto ohledu se tak příliš neliší od směrnic z oblasti hmotného práva. Oba předpisy jsou však zaměřeny jen na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů, takže pro potřeby individuálních spotřebitelů nejsou příliš použitelné a v případech jednotlivých soudních sporů jsou spotřebitelé stále odkázáni na národní právní řády. Navzdory ambicím Komise (resp. EU jako takové) podporovat alternativní způsoby řešení sporů a přispívat k posílení přístupu ke spravedlnosti je tak třeba konstatovat, že možnost spotřebitelů vymáhat svá práva přes hranice je dosud poměrně nízká a provázanost hmotného a procesního práva je nedostatečná.

ZÁVĚR

Současné postavení spotřebitele v evropském právu je s ohledem na výše uvedené charakterizováno několika zásadními rysy. Z hlediska hmotného práva je spotřebitel nepochybně na společném (vnitřním) trhu velmi dobře etablován a lze očekávat, že okruh jeho práv – zejména těch ekonomické povahy – se bude dále rozšiřovat a zpřesňovat. Uvedenou tezi potvrzuje silící tlak na prosazení úplné harmonizace, jenž se promítá do revize spotřebitelského *acquis*.²³ Na poli procesního práva je pozice spotřebitele nesporně slabší, což je do jisté míry způsobeno nedostatkem pravomoci EU k přijímání příslušných předpisů. Dalším faktorem působícím na rozdílnost právních úprav vymáhání spotřebitelských práv před soudy či mimo ně je skutečnost, že jen velmi malé procento spotřebitelských problémů se řeší soudní cestou, příp. prostřednictvím mechanismů ADR - většina kontaktů spotřebitelů s obchodníky probíhá přímo, a proto je vytvoření sítě neformálních dohod a kontaktů nutnou prerekvizitou posílení tolikrát

²² *Tyto potíže mohou narušit plynulé fungování vnitřního trhu v důsledku toho, že stačí přemístit zdroj protiprávní praktiky do jiného státu, aby se dostal mimo dosah jakéhokoli způsobu uplatnění práva. Toto způsobuje narušení hospodářské soutěže (bod 5 preambule směrnice 2009/22/ES). Uvedené potíže mohou snížit důvěru spotřebitelů ve vnitřní trh [...] (bod 6) preambule směrnice 2009/22/ES, zkráceno). Obtíže s vymáháním dodržování zákonů v přeshraničních případech rovněž podkopávají důvěru spotřebitelů ve využívání přeshraničních nabídek, a tím i jejich důvěru ve vnitřní trh [...] (bod 2) preambule nařízení 2006/2004, zkráceno).*

²³ Srov. směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách či nová směrnice 2008/122/ES o timeshare.

citované důvěry spotřebitelů ve společný trh a podpory přeshraničních obchodů.²⁴

Lze tak uzavřít, že současné postavení spotřebitele v evropském právu charakterizuje především jeho nevyváženost v oblasti hmotného a procesního práva, jež je způsobena rozdělením pole působnosti – zatímco v oblasti hmotného práva je možné pozorovat stále silnější pozici Evropské unie a postupné „odstavování“ členských států na vedlejší kolej prostřednictvím akcentu na úplnou harmonizaci, justiční oblasti (a přístupu ke spravedlnosti obecně) dosud dominují členské státy. Protože zatím nelze očekávat rozšiřování pravomoci EU na poli justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech, je třeba tento stav považovat za alespoň prozatím nezvratný.

Literature:

- Stuyck, J. – Terryn, E. – Van Dyck, T.: Confidence through fairness? The new directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market. *Common Market Law Review* [online]. Feb 2006, Vol. 43, Iss. 1 [cit. 2010-11-09]. s. 107-152. Dostupné z ProQuest: <http://proquest.umi.com/pqdlink?index=8&did=1014590141&SrchMode=3&sid=8&Fmt=4&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1289339057&clientId=45397&aid=3>
- Weatherill, S.: EU consumer law and policy, Northampton : Edward Elgar Publishing, 2006, 272 s., ISBN 978-1-84542-867-9.
- Weatherill, S.: Promoting the Consumer Interest in an Integrated Services Market [online, cit. 2010-11-20]. Edinburgh Europa Institute, Mitchell Working Paper Series, dostupné z: http://www.law.ed.ac.uk/file_download/series/23_promotingtheconsumerinterestinanintegratedservicesmarket.pdf
- Wilhelmsson, T.: The Abuse of the “Confident Consumer” as a Justification for EC Consumer Law. *Journal of Consumer Policy*, [online]. Sep 2004, Vol. 27, Iss. 3 [cit. 2010-11-09]. s. 317-337. Dostupné z ProQuest:

²⁴ K tomu srov. Wilhelmsson, T., dílo cit. pod pozn. 17, s. 329 – 330.

<http://proquest.umi.com/pqdlink?index=4&did=707261631&SrchMode=3&sid=6&Fmt=6&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1289338782&clientId=45397&aid=2>

- Jednotný evropský akt ze dne 28. 2. 1986, Úřední věstník L 169 ze dne 29. 6. 1987
- Smlouva o Evropské unii ze dne 7. 2. 1992 (Maastrichtská smlouva), Úřední věstník C 191 ze dne 29. 7. 1992
- Amsterdamská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii, Smlouvy o založení Evropských společenství a další příbuzné akty ze dne 2. 10. 1997, Úřední věstník C 340 ze dne 10. 11. 1997
- Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, Úřední věstník C 83/47 ze dne 30. 3. 2010
- Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. 12. 2007, Úřední věstník C 306 ze dne 17. 12. 2007
- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů (kodifikované znění), Úřední věstník L 110/3 ze dne 1. 5. 2009
- nařízení č. 2006/2004/ES o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele, Úřední věstník L 364 ze dne 9. 12. 2004
- Green Paper on European Union Consumer Protection [online], COM (2001) 531 final, Brussels 2. 10. 2001, [cit. 2010-11-21]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2001:0531:FIN:EN:PDF>
- Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of Regions – Consumer Policy Strategy 2002 – 2006, COM (2002) 208 final, Brussels 7. 5. 2002, Úřední věstník C 137 ze dne 8. 6. 2002

- Zelená kniha o revizi spotřebitelského acquis [online], KOM (2006) 744 v konečném znění, Brusel, 8. 2. 2007, [cit. 2010-11-21]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2006:0744:FIN:EN:PDF>
- návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o právech spotřebitelů [online], KOM (2008) 614 v konečném znění, Brusel 8. 10. 2008, [cit. 2010-11-21]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0614:FIN:CS:PDF>
- Green Paper - ACCESS OF CONSUMERS TO JUSTICE AND THE SETTLEMENT OF CONSUMER DISPUTES IN THE SINGLE MARKET [online], COM (93) 576 final, Brussels, [cit. 2010-11-21]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1993:0576:FIN:EN:PDF>

Contact – email

katerina.skrivankova@gmail.com